

GLEDALIŠKI LIST

Narodnega gledališča v Ljubljani

1939-40

OPERA

8

J. NESTROY—N. ŠTRITOF:
LUMPACIUS VAGABUNDUS

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

1939/40 ŠTEV. 8

OPERA

UREDNIK: M. BRAVNIČAR

NESTROY—ŠTRITOF:

LUMPACIUS VAGABUNDUS

PREMIERA 1. FEBRUARJA 1940

N. Štritof je »na slovensko postavil in s svojo in tujo muziko opremil« čarodejno burko »Lumpacius vagabundus ali Zanikrna trojica«, ki jo je spisal klasik dunajskega humorja Johann Nestroy. Ob Müllerjevi glasbi je ta burka doživela premiero na Dunaju 10. aprila 1833. v Theater an der Wien. Z njo je avtor zadel svoj glavni dobitek in neštete uprizoritve po svetu so mu prinesle slavo in čast. Snov za to burko je Nestroy posnel po Weisflogovi humoreski »Veliki žreb«, ki jo je pred njim obdelal že R. J. Nidetzky v šaloigri »Krojač, kovač in mizar«. Nestroy je kovača spremenil v komičnega čevljarčka in v tej zasnovi jo še danes izvajajo. Sicer pa je »Lumpacius vagabundus« imel direktnega predhodnika, ki ga je napisal sam Nestroy po isti predlogi. Imenoval se je »Mizar, krojač in kovač«, ni bil pa nikoli uprizorjen, ker ga je avtor skrival in so ga našli šele po njegovi smrti. Velik uspeh »Lumpacija« je Nestroya navdušil, da je napisal še nadaljevanje, ki je bilo uprizorjeno 5. novembra 1834. pod naslovom »Družine Nitka, Dreta in Lim« ali »Konec sveta«, ki pa ni uspelo.

Kapelnik Štritof je burki dal povsem nov okvir, jo ponašil, osebe pa spremenil. (Stellaris je postal cesar Janez, njegov minister Gustel je nova figura, Fortuna se je spremenila v Tombolo itd.) Vse mitične prvine je počlovečil in jih prenesel na realna tla sedanjosti. Skoro vse osebe govorijo v svojih narečjih in s tem podčrtavajo in večajo komiko igre. Predelavec je tudi spremenil vso zgodbo in jo izpeljal ter zaključil tako, da zmagata Lumpacius in Rožmarinka, zastopnica prave in čiste ljubezni. V Nestroyevem izvirniku zmaga namreč vladarica sreče, mogočna vila Fortuna.

Kakor besedilo je tudi glasba doživela bistvene spremembe. Štritof je prispeval mnogo izvornih glasbenih točk, izmed katerih naj omenimo Valček (baletni vložek) v začetku dejanja, češko polko, Quod libet, sestavljen iz raznih oper, kmečke muzike na osnovi narodnih pesmi, balado o šuštarčku itd. Razne pesmi je priredil modificiral, v delo pa je vpletel tudi razne narodne (Škrjanček poje...) in umetne (Boccherinijev Menuet), ter sestavil številne kuplete in druge točke.

Štritofove priredbe imajo namen približati dela občinstvu, času in okolišu. Z nepogrešljivim smislom za sceno je priredil za naš oder že mnogo stvari, ki so imele vedno največji uspeh. Sedaj se je lotil hudega duha Lumpaciusa Vagabundusa, ki je zavedel krojačka, čevljarčka in mizarja, ko jim je Fortuna naklonila velik dobiček.

Prepričani smo, da bo prireditelj ugnal hudega duha Lumpaciusa in da bo Fortuna naklonila gledališču stalno polno blagajno — zato je bila Lumpaciusu dana pot na naš oder.

Johann Nepomuk Edvard Ambrosius Nestroy se je rodil na Dunaju 7. decembra 1801. Študiral je pravo, ko pa je zaznal, da ima dober bas, je začel študirati petje. Njegov prvi angažma je bil v dvorni operni, toda večje uspehe je imel pozneje kot komik. Nastavljen je bil v Grazu in tu je debutiral kot gledališki pisatelj z neko enodejanko. V Grazu so igrali tudi dve njegovi naslednji komediji, toda prvi trajnejši uspeh je doživel šele z »Lumpacijem«.

Od leta 1854. do 1860. je bil na Dunaju ravnatelj Carl-Theatra. Umrli je v Grazu 25. maja 1862.

Prihodnji operni spored

Opera pripravlja za svoj prihodnji spored Čajkovskega »Jolanto« in za dopolnilo večera Suito iz njegovega baleta »Hrestač« (Nussknacker).

»Jolanto« bodo izvajali ga. Vidalijeve, Španova, Poličeva, gdč. Heybalova in gg. Lupša, Janko, Francl, Dolničar, J. Rus; v režiji D. Zupana in pod glasbenim vodstvom Ant. Neffata.

* * *

»Hrestača« pa bo izvajal ves baletni zbor v koreografiji baletnega mojstra ing. P. Golovina in pod taktirko Ant. Neffata.

* * *

Dalje ima opera v študiju delo italijanskega skladatelja F. Cilea »Adriana Lecouvreur«.

V glavnih vlogah bodo sodelovali: ga. Vidalijeve, Kogejeva ter gg. Banovec, Francl, Janko in Zupan.

Glasbeno vodstvo Anton Neffat.

Letno poročilo o sezoni 1938-39

Operna sezona 1938-39 se je začela 1. oktobra 1938 s predstavo: Boris Godunov. Predsezona pa je bila za časa jesenske velesajemske razstave v prvi polovici meseca septembra.

Opera je uprizorila v sezoni 1938-39 38 del; od teh 26 v operi, 11 v opereti in 1 plesni večer na izvirno slovensko simfonično glasbo.

Opernih premier je bilo 5, novih repriz 4 in repriz iz prejšnjih sezon 17. Opereta je dala 5 premier in 6 repriz; plesni večer je bil tudi premiera. Tako je dal operni ansambel v minuli sezoni 11 premier in 4 nove reprize.

Pregled repertoarja v sezoni 1938-39

Opera:

Štev.	Avtor	Delo	Dan predstave		Dirigent-režiser	Štev. predst.	Obisk
			prem.	nova repriza			
1	Ponchielli	Gioconda			3. IX.	10	3163
2	Gotovac	Ero z onega sveta			4. IX.	11	2898
3	Musorgski	Boris Godunov			10. IX.	7	2750
4	Smetana	Prodana nevesta			2. X.	8	3140
5	Puccini	Tosca			9. X.	5	3195
6	Donizetti	Ljubavni napoj	14. X.		Polič-Polič	6	2002
7	Verdi	Trubadur			Švara-Primožič	8	1954
8	Foerster-Polič	Gorenjski slavček			Neffat-Sest	1	277
9	Smetana	Poljub	27. X.		Žebre-Zupan	7	2526
10	Verdi	Traviata			Štritof-Kreft	5	2980
11	Massenet	Don Kihot	12. XI.		Štritof-Primožič	8	3143
12	Verdi	Aida			Švara-Primožič	3	1407
13	Massenet	Manon			Štritof-Debevec	3	1119
14	Puccini	La Boheme	14. XII.		Štritof-Štritof	8	3143
15	Čajkovski	Jelanta			Neffat-Zupan	5	1369
16	Puccini	Gianni Schicchi	14. XII.		Neffat-Zupan	5	1053
17	Puccini	Madame Butterfly			Štritof-Štritof	2	1053
18	Verdi	Rigoletto			Žebre-Primožič	1	250

19	Čajkovski	Evgenij Onjegin			23. II.	Štritof-Šest	6	1661
20	Wagner	Lohengrin	1. II.			Švara-Primožič	7	2686
21	Wolf-Ferrari	Štirje grobijani	1. IV.			Švara-Primožič	5	1501
22	Mascagni Leoncavallo	Cavalleria rusticana Glumači			16. II.	Švara-Šest	3	1122
23	Massenet	Werther	18. III.			Neffat-Zupan	6	2192
24	Verdi	Falstaff	22. IV.			Polič-Polič	5	1443
25	Donizetti	Lucia di Lammermoor			3. VI.	Polič-Polič	1	347
O pereta:								
1	Jones	Gejša			4. IX.	Štritof-Golovin	11	3631
2	Kalman	Grofica Marica			11. IX.	Žebre-Golovin	4	2085
3	Gloz	Na sinjem Jadranu	6. X.			Žebre-Zupan	7	2812
4	Tijardović	Mala Floramye			6. XI.	Švara-Zupan	1	527
5	Abraham	Roksi	26. XI.			Žebre-Golovin	15	6235
6	Beneš	Sveti Anton			27. XI.	Neffat-Balatka	3	1522
7	Lehar	Frasquita	26. XII.			Neffat-Golovin	4	3214
8	Beneš	Pod to goro zeleno			6. I.	Žebre-Balatka	11	4289
9	Kalman	Jesenski manevri	18. II.			Šušteršič-Zupan	10	3518
10	Dobeč	Ančka			12. III.	Žebre-Zupan	2	537
11	Jiranek	Vse za šalo	9. IV.			Žebre-Gorinšek	12	3574
Balet:								
1		Žebre-Golovin	14. VI.			Plesni večer	84	31944
							4	1720

Po narodnosti skladateljev se delijo uprizorjena dela:

	Opera		Opereta		Balet		Skupaj	
	del	predst.	del	predst.	del	predst.	del	predst.
Slovenska	1	1	2	14	1	4	4	19
Srbohrvatska	1	11	2	8	—	—	3	19
Češka	2	15	2	14	—	—	4	29
Ruska	3	18	—	—	—	—	3	18
Francoska	3	17	—	—	—	—	3	17
Angleška	—	—	1	11	—	—	1	11
Italijanska	15	70	—	—	—	—	15	70
Nemška	1	7	1	8	—	—	2	15
Madžarska	—	—	3	29	—	—	3	19
	26	136	11	84	1	4	38	227

Dirigirali so:

	Opera								Opereta								Balet		Skupaj	
	pre-miera		nova repr.		re-priza		sku-paj		pre-miera		nova repr.		re-priza		sku-paj		pre-miera			
	del	pr.	del	pr.	del	pr.	del	pr.	del	pr.	del	pr.	del	pr.	del	pr.	del	pr.	del	pr.
Neffat Anton	1	5	1	6	1	8	3	19	1	8	1	—	1	3	2	11	—	—	5	30
Polič Mirko	2	11	—	—	4	23	6	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	34
dr. Švara Danilo	—	—	2	12	5	26	7	38	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	8	38
Sušteršič Vinko	—	—	—	—	—	—	—	—	1	10	—	—	—	—	1	10	—	—	1	10
Žebre Demeter	1	7	—	—	1	1	2	8	2	27	—	—	4	24	6	51	1	4	9	63
Štrifof Niko	—	8	—	—	5	24	6	32	—	—	—	—	1	11	1	11	—	—	7	43

Režirali so:

Balatka Vera	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	14	2	14	—	—	2	14
Debevec Ciril	—	—	—	—	1	3	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3
Golovin Peter	—	—	—	—	1	11	1	11	2	23	—	—	2	15	4	38	1	4	6	53	
Gorinšek Danilo	—	—	—	—	—	—	—	—	1	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	12
dr. Kreft Bratko	—	—	—	—	1	5	1	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	5
Polič Mirko	2	11	—	—	3	19	5	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	30
Primožič Robert	1	8	2	12	3	11	6	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	31
Šest Osip	—	—	—	—	5	23	5	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	23
Štrifof Niko	—	—	—	—	2	10	2	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	10
Zupan Drago	2	12	1	6	—	—	3	18	2	17	—	—	2	3	4	20	—	—	—	7	33

Med sezono je gostovala opera v Celju (2), v Splitu (8), v Šibeniku (3) in v Trstu (3).

V Ljubljani je imela opera 79.983 posetnikov, izven Ljubljane pa okroglo 16.000 obiskovalcev, skupaj je poslušalo ljubljansko opero v sezoni 1938-39 97451 oseb, brez onih, ki dobivajo članske, recenzentske ali službeno brezplačne vstopnice. Povprečno pride na eno operno predstavo 354, na opereto 380 in na balet 420 obiskovalcev.

Poleg rednih gledaliških predstav so bile v operi še sledeče predstave: dne 10. in 11. februarja 1939 je gostovala baletna skupina Devi Dja z otoka Jave, dalje je bilo gostovanje Teatra Fanice iz Benetk in Dublin gate theatra iz Dublina. Dne 24. in 28. aprila sta se vršili akademiji Sokola Ljubljana in 25. marca je bila v operi proslava Materinskega dne.

Opereta

(Skica)

Benedetto Croce začelja prvo predavanje svojega »Osnutka estetik« z vprašanjem »Kaj je umetnost?« takole:

»Na vprašanje: ‚Kaj je umetnost?‘, bi lahko odgovorili z dovoljenjem, ki nikakor ni slab: Umetnost je to, kar ves svet že davno ve.«

Podobno bi mogli odgovoriti tudi na vprašanje »Kaj je opereta?« Vsak gledališki obiskovalec dobro ve, kaj je opereta, vendar bi spravili marsikoga v zadrego, če bi zahtevali od njega, da nam točno definira to odrsko zvrst.

Da bi opereta bila zmanjšana oblika opere (kakor je n. pr. simfonietta mala simfonija) ne drži, ker je znano, da opereta po dolžini in dogajanju mnogokrat celo prekaša opero. Bistvo operete tudi ni v menjavanju glasbe s tekstom, kajti mnogi klasični skladatelji so se posebno pri spevoigrah in zlasti pri komični operi posluževali istega načina. (Mozart: »Čarobna piščal«, Beethoven: »Fidelio«, Lortzing in celo Bizet v »Carmen« — izviren je z gorjenim tekstom — recitative je zložil Ernest Giraud.)

Do točnejšega zaključka pridemo najprej, če vzporedimo dvoje drskih del, ki sta si na prvi pogled sorodni, ter jima izluščimo prvine. To sta namreč klasična opereta in klasična komična opera z menjajočo se govorjeno prozo. Bistvena razlika obeh je v nalogi in v dramatski nujnosti glasbe. V komični operi ima glasba, ki sledi govorjeni prozi, nalogo, da se organsko vključi v dejanje, da ga za-grabi, nadaljuje in stopnjuje, ter da se z njim spoji v organsko enoto, kot njena nujna dramatska sestavina.

Kako pa je pri opereti? V njej glasba nima nujne in izključne naloge dopolnjevati dramatsko dogajanje, temveč je njena prva skrb zgolj poživljati sceno in ustvarjati spremembo in pestrost nastrojenja. V dejanje je često vpletena brez utemeljitve in ima značaj vložke. Poleg pevskih točk se vrstijo v opereti še prav tako neorgansko vključeni plesi, ki so posebno v revialni opereti kaj številni. Najbolj nadarjeni operetni skladatelj Johann Strauss označuje v nekem pismu, ki zveni najmanj kot pritožba in nejevolja, odnos glasbe in njena nujna povezanost z dramatskim dogajanjem v opereti z naslednjimi vrsticami: »Nikoli še nisem dobil operetnega libreta z dialogom, temveč samo njegove pevske tekste. Zato sem marsikaj pojmoval in razumel preveč plemenito, seveda na škodo stvari. V tem libretu ni ničesar, kar bi mogli pojmovati kot plemenito. Pri zadnjih skušnjah, pri katerih sem šele spoznal vso zgodbo, me je vsega prevzel strah. Nobenega iskrenega čustva, ničesar pametnega! Same neumnosti!!! Glasba sploh ni prikladna in se ne ujema s to noro in neumetniško zadevo...

Seveda najdemo v operetni literaturi najrazličnejše stopnje v kakovosti ter odrske vrste, ki se več ali manj približujejo ali odmikajo umetniški vrednosti. Zaradi navedenih značilnosti in ker hoče zabavati in ugajati za vsako ceno, zapostavljajo opereto v družbi prave umetnosti.

Tako torej opereta čaka rešitelja, ki bi jo zopet dvignil in ji prilil novih umetniških sokov ter jo postavil na prestol poleg opere kot njeno pravo sestrico.

M. Br.

Lastnik in izdajatelj: Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani. Predstavniki: Oton Zupančič. Urednik: Matija Bravničar. Za upravo: Karel Mahkota. Tiskarna Makso Hrovatin. Vsi v Ljubljani.

LEKARNA
Mr. A. USTAR
LJUBLJANA
nasproti glavne pošte

Oddajajo se zdravila na recepte vsih bolnišnih brigad. — Priporoča malnovoc
pristen, naraven v vseh množinah. — Orig. norveško ribje olje, sveže, naj-
finejše vedno v zalogi. — Naročila točno po pouzetju!

Klavirje, gosli, čela, saksofone, trompete, klarinete,
Hohner harmonike in vse glasbišne potrebščine od
šolskih do prvovrstnih izdelkov kupite najceneje pri

WARBINEK
MIKLOŠIČEVA 4

Garantirano mojstrsko popravilo in
izboljšanje glasu pri vseh glasbilih

A. JANEŽIČ

Galanterijske in modne potrebščine

*Solske, pisarniške in knjigoveške potreb-
ščine na debelo in na drobno*

LJUBLJANA
FLORJANSKA ULICA 12 - 14

*Knjigoveznica, industrija šolskih zvezkov
in poslovnih knjig*

J. NESTROY N. ŠTRITOF: LUMPACIUS VAGABUNDUS

ZANIKRNI TROJICA

BURKA S PETJEM V TREH DEJANJIH (7 SLIKAH) PO NESTROY-U NA SLOVENSKO POSTAVIL IN S SVOJO
IN TUJO MUZIKO OPREMIL NIKO ŠTRITOF
INSTRUMENTALNI SKLAD: S. HUBAD.

DIRIGENT: N. ŠTRITOF.

REŽISER: D. ZUPAN.

Janez Edini, cesar Imaginarije	B. Peček
Gustel, njegov minister	F. Lupša
Teta Tombola, predstojnica odseka za srečo in blaginjo naroda	N. Španova
Rožmarinka, zaščitnica prave in čiste lju- bezni	M. Mencinova
Lumpacius Vagabundus	B. Sancin
Dreta, čevljar	D. Zupan
Nitka, krojač brezposelni 	M. Sancin
Lim, mizar pomočniki 	V. Janko
Brozga, krčmar	A. Sekula
Micka natakariči 	P. Rupnikova
Urška 	Š. Ramšakova
Bosanec	F. Jelnikar
Štrukelj	I. Anžlovar
Stružnik, mizarski mojster	Z. Piancki

Pepca, njegova hči	E. Barbičeva
Anastazija, njegova nečakinja	Urbaničeva
Jerica, služkinja pri Stružniku	R. Škeletova
Slikar	J. Rus
Vokurka, mesar	F. Leben
Frfolja	F. Jelnikar
Madame de Coquay, vdova, poznejša žena Nitke	M. Kogejeva
Kamila, njena hči	S. Japljeva
Gospa Dreta	P. Škrjančeva
Prvi šetalec	* * *
Drugi šetalec	* * *
Profesor	F. Marolt
Uradnik	A. Gašperšič
Policaaj	F. Kavčič
Sluga pri Nitki	* * *

KOREOGRAF: ING. P. GOLOVIN.

Meščani, meščanke, delavci i. t. d.

SCENOGRAF: ING. E. FRANZ.

Blagajna se odpre ob pol 20.

Začetek ob 20.

Konec po 22.

Parter: Sedeži I vrste	Din	40-
.. II.-III. vrste	36-
.. IV.-VI. "	32-
.. VII.-IX. "	28-
.. X XI. "	24-
.. XII. "	24-
Lože: Lože v parterju	120-
.. I. reda 1-5	120-
.. 6-9	140-

Dodatni ložni sedenja v parterju	Din	20-
.. v I. redu	22-
Balkon: I. vrsta	24-
.. II. "	20-
.. III. "	16-
.. I. "	20-
.. II. "	10-

Galerija: Sedeži I. vrste	Din	2-
.. II. "	10-
.. III. "	10-
.. IV. "	8-
.. V. "	8-
Galerijsko stojišče	2-
Dijaško	5-

VSTOPNICE se dobivajo v predprodaji pri gledališki blagajni v opernem gledališču od 10. do pol 1. in od 3. do 5. ure Telef. 4611
Predpisana taksa za penzijski fond je vračunana v cenah.

OB
LEPI
GLASBI,
SLADKE
BON-
BONE!

Bon-Bon

LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA CESTA 30

Izbira keksov, bonbonov, čokolade, desertov in likerjev

Knjigarna Kleinmayr & Bamberg

najstarejša v Jugoslaviji, priporoča
svojo bogato zalogo strokovnih in
zabavnih knjig v vseh jezikih

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 16

ŠUMI

ČOKOLADA, BONBONI, FINO PECIVO,
BONBONIERE, LIKERJI, I. T. D. I. T. D.
VEDNO SVEŽE BLAGO - TOVARNISKA ZALOGA

GRADIŠČE ŠTEV. 7 - 9

POLEG DRAME